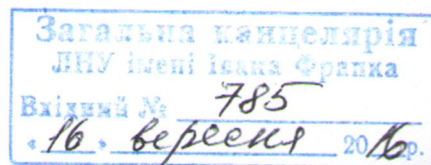

ВІДГУК
офіційного опонента
кандидата наук із соціальних комунікацій, доцента
Кіци Мар'яни Олегівни
на дисертацію
Павлюх Марії Василівни
“Соціально-політична комунікація в сучасних польських медіа”,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата наук
із соціальних комунікацій за спеціальністю
27.00.04 – теорія та історія журналістики

Увага багатьох науковців, серед яких як журналістикознавці, так і соціологи, політологи, психологи, стала безпосереднім індикатором дослідницького інтересу до впливу польської медіасфери на український політичний, соціальний, медійний простір. І дисертація М.В.Павлюх «Соціально-політична комунікація в сучасних польських медіа» безперечно має посісти гідне місце у ланці цих досліджень.

У роботі реалізовано дослідницький намір визначити місце, роль, основні види й характеристики соціально-політичної комунікації, з'ясувати взаємозалежність мас-медіа і політичної сфери суспільства (матеріал підрозділу 1.2. *“Засоби і характеристики соціально-політичної комунікації”*), здійснити характеристику центральних та регіональних видань Польщі (матеріал підрозділу 2.1. *«Центральні і регіональні видання Польщі у формуванні політичної культури (традиційний підхід)»*), а також розглянути проблемно-тематичний контент сучасних польських видань (матеріал підрозділу 3.1. *«Аксіологічний характер висвітлення проблем функціонування польської держави»*).

Слід зазначити, що авторка застосувала комплексний підхід у дослідженні означеної проблеми, що дало їй змогу поєднати у

вирішенні визначених завдань (сторінка 7), теоретичні розробки та реальну практику їх втілення.

Актуальність дисертації Марії Павлюх не викликає сумніву, зважаючи на сучасну політичну ситуацію в Україні та вплив на неї інших держав. Незважаючи на проблемні історичні сторінки українсько-польських відносин, Польща залишається одним з головних лобістів України у Європейській геополітичній спільноті, відтак польські медіа часто формують імідж України на теренах Західної Європи, що в дисертації висвітлено у підрозділі 3.2. *«Контент сучасної політичної публіцистики польської преси в контексті проблемних сторінок польсько-української історії»*.

Проведене авторкою дослідження вказує на необхідність подолання багатьох стереотипів у висвітленні українсько-польських відносин польськими друкованими медіа. З огляду на це, представлена до захисту дисертація є важливою та своєчасною.

Не зважаючи на низку праць, що стосуються окремих питань політичної, соціальної журналістики, соціально-політичної структури суспільства, можна стверджувати, що окреме фундаментальне дослідження соціально-політичної комунікації сучасних польських медіа та образу в ній України на високому журналістикознавчому рівні в Україні не проводилося.

На мою думку, авторка дисертації в цілому впоралася з поставленими завданнями дослідження. Зокрема, дослідницею досить вдало і послідовно викладені генеза, особливості, тенденції соціально-політичної комунікації у польських ЗМІ, а також проведене ґрунтовне

експертне опитування для виявлення особливостей та відстеження загальних тенденцій видозміни польської преси з 1989 по 2013 роки.

Дисертація М.В.Павлюх відзначається творчою новизною запропонованих автором наукових положень, її структура характеризується послідовністю та узгодженістю складових частин. Робота написана літературною лаконічною мовою, бібліографічний опис використаних джерел оформлено відповідно до чинних стандартів. Аналіз тексту рукопису вказує на те, що автор здійснює дослідження на основі поглядів великої кількості українських і зарубіжних, зокрема польських, російських та білоруських науковців (*матеріал підрозділу 1.1 «Джерельна і методологічна основа вивчення соціально-політичної комунікації»*).

Зміст і структура дисертації підтверджують те, що авторка обрала цікаву, актуальну і затребувану тему дослідження. Актуальність теми дисертації визначається потребою вивчення сегменту польського медійного ринку щоб перейняти досвід для українських ЗМІ, а також вивченню інструментів для створення стратегії формування позитивного іміджу України у закордонних мас-медіа.

Авторка дисертації пропонує вважати головними маркерами соціально-політичної комунікації ліберально-демократичну, консервативну, релігійну та світоглядну сфери і підкріплює свої тези історичними, теоретичними, емпіричними, соціологічними даними.

У першому розділі дисертації Павлюх М.В. аналізує методологічну базу соціально-політичної комунікації, розглядає структурні елементи соціально-політичної комунікації, описує структуру взаємодії підсистем політичної культури.

На підставі – історіографічного аналізу праць щодо теорії комунікації у цілому та соціально-політичної комунікації у ЗМІ зокрема авторка виділила визначення політичної культури ЗМІ як підсистему в загальній структурі культури.

Другий розділ дисертації присвячений розгляду класифікації польського ринку преси за різними критеріями, такими як тематичність, територіальне охоплення, форма видання, періодичність, аудиторія, підпорядкованість цензурі.

У цій частині дослідження авторка також дослідила етапи трансформації польської преси. Зокрема першим вона виділила етап «стихийного ентузіазму нових видавців», другий - етап видимої/удаваної стабілізації, що характеризується зміцненням технічного забезпечення редакцій та третій - етап відкритої/відвертої боротьби за ринок. Безперечним позитивом роботи є те, що дисертантка на основі вивчення і аналізу процесів трансформації польської преси виокремила 14 дуальних пар польських ЗМІ, які з'явилися у період трансформації. Перші чотири пари характеризують дріаду «влада – преса» і тріаду «політика – влада – преса» (сторінка 61).

Аналізу контенту польських ЗМІ Марія Павлюх присвятила третій розділ дисертації. На схвалення заслуговує окреслення головних проблемно-тематичних блоків журналістських матеріалів у польських ЗМІ від 1989 до 2013 років, виокремлення напрямів сучасної польської публіцистики, серед яких євроентузіазм та євроскептицизм, дослідження спільних та відмінних рис цих напрямів. На підставі цього авторка робить обґрунтовані висновки, що консервативна і релігійна сфери переважають у публікаціях євроскептиків, а ліберально-

демократична – у статтях євроентузіастів. У публікаціях домінує націоцентризм політичної культури – намагання поляків відстояти свою національну, релігійну ідентичність (сторінка 98).

Заслуговує на увагу обґрунтованість висновків, здійснених на основі аналізу публікацій про Україну у польській пресі, що динаміка розвитку негативного і позитивного ставлення поляків до українців має прямо пропорційну залежність від політичних подій: негативні події формують негативний образ, позитивні – позитивний.

Не зважаючи на істотні здобутки роботи, дисертація Марії Павлюх має вразливі місця, щодо яких необхідно зробити певні зауваження.

Перше. М.Павлюх здійснила контент-аналіз обраних видань впродовж 1989 - 2013 рр. Проте не обґрунтовано, чому дисертантка обмежилась 2013 роком і не продовжила свого дослідження до 2016 року.

Друге. Як на мене, недостатньо обґрунтованим є вибір об'єкта дослідження. Тема дисертації стосується сучасних польських медіа, а об'єктом дослідження є лише газети та два телеканали. Натомість радіо та Інтернет-ЗМІ залишилися поза увагою. До того ж, зазначені в об'єкті дослідження телеканали фігурують лише у контексті політичної реклами, що відображено на кількох сторінках роботи (с.45-48).

Третє. На мій погляд, у тексті чи у висновках до третього розділу доцільно було б подати пропозиції дисертантки щодо методів створення позитивного міжнародного іміджу України засобами соціально-політичної комунікації.

У той же час, висловлені зауваження мають дискусійний характер та не можуть вплинути на високий науковий рівень, новизну та

достовірність результатів дисертації Марії Павлюх. Очевидно, що ця дисертація – своєчасна наукова робота, яка спирається на глибокі теоретичні розробки, конкретно-соціологічний аналіз та узагальнення вітчизняного й зарубіжного досвіду з розуміння політичної медійної культури як важливої складової соціально-політичної комунікації.

У публікаціях здобувачки та авторефераті відображені основні положення та результати дослідження. Дисертація «Соціально-політична комунікація в сучасних польських медіа» порушує актуальну проблему, написана науковим стилем, у ній витримана чітка послідовність викладення матеріалу, відповідає спеціальності 27.00.04 – теорія та історія журналістики та всім вимогам п. 10 та п. 13 “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24. 07. 2013 року № 567, а її авторка – Павлюх Марія Василівна – заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.04 – теорія та історія журналістики.

Офіційний опонент,
кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри журналістики та засобів
масової комунікації
Інституту права та психології
Національного університету
«Львівська політехніка»

Мар'яна Кіца

